

Sygn. akt II CSK 37/15

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Agnieszka Piotrowska
SSN Maria Szulc

w sprawie z powództwa K. C.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń i Reasekuracji
Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 13 stycznia 2016 r.,
skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 7 sierpnia 2014 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od powoda na rzecz strony
pozwaney kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny zaskarżonym wyrokiem zmienił wyrok Sądu Okręgowego w P. - na podstawie którego zasądzona została od pozwanego Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji spółki akcyjnej na rzecz powoda K. C. kwota 88.700 zł tytułem odszkodowania za szkodę poniesioną wskutek kradzieży samochodu - w ten sposób, że powództwo oddalił.

Z ustaleń dokonanych w sprawie wynika, że powód, jako leasingobiorca samochodu BMW nr rej. [...] zawarł z pozwanym umowę ubezpieczenia autocasco. Strona pozwana, odmawiając wypłaty odszkodowania z tytułu szkody powstałej wskutek kradzieży tego samochodu w dniu 28 marca 2013 r. w P., wskazała, że powód, powiadamiając ją o kradzieży samochodu przekazał tylko jeden komplet kluczyków zamiast dwóch i nie poinformował o kradzieży drugiego kompletu kluczyków, a ponadto, mimo kradzieży kluczyków, nie wymienił wkładek w zamkach samochodu.

Sąd Okręgowy, uwzględniając powództwo, dał wiarę zeznaniom powoda i jego żony, którzy wyjaśnili, że drugi komplet kluczyków przypuszczalnie był w torbie, pozostawionej w barze w B., dokąd pojechali samochodem. Samochód skradziony został w P. kilka dni po powrocie z B. O zaginięciu torby nikogo nie informowali. Sąd Okręgowy uznał, że zachowaniu powoda nie można przypisać rażącego niedbalstwa, albowiem „do kradzieży kluczyków oraz samochodu powód nie przyczynił się w sposób zawiniony”.

Sąd Apelacyjny, zmieniając wyrok Sądu Okręgowego przez oddalenie powództwa stwierdził, że kradzieży samochodu dokonano na skutek rażącego niedbalstwa powoda, który w sposób nienależyty zabezpieczył kluczyki od samochodu.

W skardze kasacyjnej od tego wyroku powód zarzucił naruszenie art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z § 9 ust. 18 pkt 5 o.w.u. w zw. z art. 805 § 1 k.c. przez jego niezastosowanie w sytuacji gdy postanowienie § 9 ust. 18 pkt 5 o.w.u. stanowi niedozwoloną klauzulę umowną o treści tożsamej jak klauzula wpisana do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone prowadzonego przez

Prezesa UOKiK na podstawie art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., a także naruszenie art. 827 § 1 k.c. w zw. z § 4 ust. 1 pkt 17 lit. b o.w.u. przez jego zastosowanie w sytuacji, gdy utrata kluczyków od samochodu nastąpiła w okolicznościach wypełniających znamiona przestępstwa kradzieży określonego w art. 278 k.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art.385¹ § 1 k.c. przez jego niezastosowanie, który zdaniem skarżącego powinien zostać zastosowany w odniesieniu do § 9 ust. 18 pkt 5 o.w.u. w związku z art. 805 k.c., należało uznać za bezzasadny. Skarżący uzasadniając ten zarzut podniósł, że „Sąd Apelacyjny, oddalając powództwo wskazał na zapis § 9 ust. 18 pkt 5 o.w.u.”. Wbrew temu twierdzeniu Sąd Apelacyjny, uznając powództwo za bezzasadne, nie odwołał się do postanowień § 9 ust.18 pkt 5 o.w.u., które dotyczą zasad ustalania i wypłaty odszkodowań (w żadnym fragmencie uzasadnienia wyroku § 9 ust. 18 pkt 5 o.w.u. nie został powołany), lecz powołał art. 827 § 1 k.c. i § 4 ust. 1 pkt 17b o.w.u. Należy ponadto podnieść, że klauzula abuzywna – w świetle uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15 (dotychczas nie publ.) - dotyczy konkretnego przedsiębiorcy, stosującego niedozwolone postanowienia umowne. Jeżeli więc Sąd wydał wyrok, w którym stwierdził, że postanowienie stosowane przez konkretnego przedsiębiorcę jest niedozwolone i zostało ono wpisane do rejestru, to dotyczy ono tylko tego przedsiębiorcy i nieograniczonej liczby konsumentów, nie dotyczy natomiast innych przedsiębiorców. Powoływanie się przez skarżącego na abuzywność postanowień umownych, notabene niestosowanych przez Sąd Apelacyjny, na etapie postępowania kasacyjnego ze wskazaniem orzeczeń nie dotyczących strony pozwanej, nie mogło więc odnieść skutku.

Powództwo oddalono na podstawie art.827 § 1 k.c. w zw. z § 4 ust. 1 pkt 17b o.w.u. Zgodnie z art. 827 § 1 k.c. ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli ubezpieczający wyrządził szkodę umyślnie; w razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowią inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności. Postanowienie zawarte w § 4 ust. 1 pkt 17b o.w.u. stanowi

z kolei, że ubezpieczyciel nie odpowiada za szkodę wskutek kradzieży w przypadku nienależytego zabezpieczenia kluczyków lub sterowników służących do otwarcia lub uruchomienia pojazdu przez pozostawienie lub przechowywanie ich w miejscu, w którym mają do nich dostęp osoby nieupoważnione przez ubezpieczonego do korzystania z pojazdu i zaginięcia w/w przedmiotów, z wyłączeniem kradzieży dokonanej z użyciem przemocy określonej w art. 280 k.k. (rozbój).

Jest okolicznością bezsporną, że kradzieży torby, w której - według przypuszczeń powoda - znajdowały się kluczyki do samochodu a także kradzieży samochodu, nie dokonano z użyciem przemocy (rozboju), obszerne zatem rozważania przedstawione w skardze kasacyjnej z powołaniem się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, dotyczące pojęcia „rażącego niedbalstwa” w rozumieniu art. 827 k.c. w kontekście kradzieży tych rzeczy z użyciem przemocy, nie mogły być uznane za przydatne dla rozstrzygnięcia sprawy. Kradzieży dokonano w okolicznościach wypełniających znamiona przestępstwa określonego w art. 278 k.k. (zabór cudzej rzeczy w celu przywłaszczenia). Istota sprawy - w świetle pozostałych zarzutów powołanych w skardze kasacyjnej - sprowadzała się zatem do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy utrata kluczyków do samochodu, umożliwiająca kradzież samochodu nastąpiła na skutek rażącego niedbalstwa ubezpieczonego, i czy w świetle okoliczności sprawy odmowa wypłaty odszkodowania była uzasadniona (art. 827 *in fine* k.c. oraz § 4 ust. 2 o.w.u.). Rozważając to zagadnienie należało odrzucić zaprezentowane w skardze kasacyjnej stanowisko, że nie było podstaw do stosowania art. 827 § 1 k.c. oraz § 4 ust. 1 pkt 17b o.w.u. „w sytuacji, gdy utrata kluczyków służących do otwarcia drzwi i uruchomienia pojazdu nastąpiła w okolicznościach wypełniających znamiona przestępstwa kradzieży określonego w art. 278 k.k.”, a także stwierdzenia, że „utrata rzeczy na skutek kradzieży sama przez się wyklucza możliwość przyjęcia, że pokrzywdzony (właściciel rzeczy) zachował się w sposób rażąco niedbały”. Taki pogląd jest o tyle oryginalny, bowiem pozostaje w opozycji do powszechnie prezentowanego w doktrynie i judykaturze. Ocenę, czy zachowanie poszkodowanego powoda cechowało rażące niedbalstwo należało przeprowadzić także w sytuacji, gdy doszło do kradzieży samochodu, i Sąd Apelacyjny to uczynił, analizując okoliczności, w jakich przechowywane były

kluczyki do samochodu oraz w jakich nastąpiła utrata torby z tymi kluczykami. Sąd Apelacyjny przypisując powodowi rażące niedbalstwo uzasadnił tę ocenę szczegółową analizą tych okoliczności. W starannie sporządzonym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazano na wszystkie rażące zaniedbania powoda odnoszące się do sposobu przechowywania kluczyków do samochodu oraz kontroli nad nimi, a także dotyczące rażących zaniedbań przy utracie torby, w której kluczyki miały się znajdować.

W świetle art. 827 § 1 k.c. rażące niedbalstwo ubezpieczającego nie jest – jak trafnie podniesiono w skardze kasacyjnej – przesłanką zwalniającą ubezpieczyciela od odpowiedzialności, lecz pozwalającą na odmowę zapłaty odszkodowania. Skoro Sąd Apelacyjny dokonał weryfikacji tej odmowy, uznając trafnie, że w świetle przeanalizowanych okoliczności poprzedzających kradzież była ona usprawiedliwiona, skargę kasacyjną, jako pozbawioną uzasadnionych podstaw, należało oddalić (art. 398¹⁴ k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 2 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

eb